

„Þær sögðust hafa öll umræð yfir okkur og foreldrar okkar gáu ekkert gert.“

„Þær voru einstöku sinnum almennilegar.“

„Þær litu á okkur sem vandréðabörn og lýstu fyrir okkur einangrunarklefum á vandréðaheimilum í Dammörku, og hótuðu að senda okkur þangað.“

Það er orðið allrokkid, þegar blaðbíllinn rennur í hlæð hjá drungalegu þríflygt húsi í Skafthlíðinum. Það standur síðkápklaeddu kona á stigapallinum og biður eftir merki. Billjós eru slökkt og rört út í myrkrið. Loks er nafn neft og stúlkun tekur við sér og skokkar niður tröppurnar. Hún smýgur inn í sætið og kemur sér fyrir. Nefnir hikandi annað heimilisfang. Það er ekki í loftinu

— Hvað voruð þið lengi á Bjargi?
— Við vorum tvö ar, komum út núna í júni.
— Og fyrir hvað sáuð þið nú inni?
Þær litaði hvor að aðra. — Ja, þetta voru bara heimilisásteður
— Það hefur verið sótt um vist fyrir ykkur?
— Já, það var haft samband við Auði Eir hún talaði svo við okkur þegar við

snarsnýr armbandsáru og rambeiglar hár-spenni í sífelli. — Eg var ein þarna fyrst, var sú fyrsta sem kom í þetta fangelsi. Það voru ellefu þegar flest var, tvær, brjár og fjórar á herbergi. Kerlingarnar voru þrjár til að passa. Þær voru alltaf í einkenningum eins og í fangelsi. Við vorum hins vegar ekki í búningum, en okkur var sagt að það yrðu teknir upp skólabúningar. Við mætt-

alltaf slökkt fyrir klukkan tíu á kvöldin. Þá

áttum við að fara að sofa.

— Við vorum vaktar klukkan sjó og látnar borda og svo biðja bænir. Það var skylda. Svo urðum við að syngja með líka. Ef við vildum ekki taka þátt í því, var okkur refsad. Við vorum reknar í rúmið og látnar vera þar þangað til við báðumst afsökunar. Það hékk lika tafla inni á skrifstofu og þar voru skrif-

UNGLINGA Á AÐ ALA UPP Í PRÆLSÓTTA

austur í Heima og upp að háhýsi. Stúlkun smeygist út og leitar naðna við dyrnar, finnur við og hringir. Það er opnað og hún hverfur inn. Blaðbíllinn biður úti og aðlt er myrkvað. Kortlítill. Loks koma báðar skokkandi fram rokkinn ganginn, húð skellur og þær smjúga í sætið. Blaðbíllinn rennur at stað.

vorum komnar á Upptökuhemilli ríksins, fávitahélið í Kópavogi, þar sem við vorum fyrst.

— Innan um fávitana?
— Það var einn þar tveggja ára gamall skotur.

Önnur hefur mest orð fyrir þeim, dökkhærð stotur stúlka, hroðalega taugaðstykki,

um ekki hafa pilsin styttri en um hnæð

— Ykkur var stranglega bannad að horfa á kvíkmyndir?

— Jú, en ég fækki einu sinni leyfi, þá bað

mamma um að mér yrði leyft að fara á bíó. Það var My Fair Lady.

— En sjónvarp?

— Það var ekki komið sjónvarp. Svo var

aðrir mínumusar í hvert skipti, sem við mótmælum einhverju. Þær kölluðu það afbrot, ef við hlýddum ekki öllu, sem þær sögðu.

— Hvað var næst á dagskráni?

— Næst var kennslu. Og svo hússörf.

— Og kennt eftir venjulegri námskrá skólanum?

— Ja, það átti að vera, að minnsta kosti.

— Minniz þið þess að aðrar stúlkur væru bardar?

— Jú, jú, kerlingarnar slógu oft til þeirra að tyrra bragði. Svo vorum við líka teknar og dreagnar um húsið. Ef við hlýddum ekki hverri bendingu, þá drógu þær okkur með valdi upp i herbergi. Einu sinni neitaidi stelpa að fara niður, hún var uppi á efstu hað, og þá tóku þær hana, forstöðukonan og hinar og drógu niður alla stiga.

— Ykkur hefur ekki verið sérlega hlýtt til þeirra

— Kerlinganna? Við hötuðum þær, hefðum getað dreipið þær

— Elhverftíma hljóta þær að hafa verið almennilegar?

— Jú, einstöku sinnum, en það var sárasjaldan.

— Trúið þið því, sem haft var eftir Marjun Gaey í blöðnum?

— Við vitum að þetta er satt. Að visu yfir hún, en þetta er satt að langmestu leiti. Miklu sannara en það sem hún Auður Eir er að segja í blöðnum. Hún lýgur hreinlega. Hún er sannköllduð naðra, kerlingin. Hún kom þarna á hverjan mánuðagi og svo líka eftir við vorum sérstaklega óþekkari. Hún var notuð eins og grýla á okkur. Hún og Drive Klepp.

— Voruð þið hraðastar við Auði?

— Já, hún var svo hryllið gest, kerlingin. Hún og Drive Klepp voru svo frekari að við vorum daðurhæðdar við þær. Auður sagði

i Visi um daginn, að við vildum ekki koma auga á það sem gott væri í fari hælisins! Það þarf meira en meðal ósvifni til að segja svona upp í opni geðið á þeim sem hafa verið barna?

— Ykkur finnst, sem sagt ekkert gott hafa leitt að dövlinum þarna?

— Ja, það hefur sjálfsagt átt að gera okkur, en það þýðir bara ekki með svona aðferðum. Kerlingarnar höfðu heldur ekki hundust á þessu. Og svo er helinu troðið inn í bæinn, í stað þess að fera það út í sveit. Eini ljósí bleitturinn — var, að maturnar var sæmilegur. En okkur var líka refsad með svelli. Eini sinni hvarf t.d. brjóstskur. Það var okkur sagt að við fengjum ekkert að borda eða fáa út fyrr en einhver viðurkennendi að hafa tekið brjóstskurmollan. Það viðurkennið náttúruleg enginn og við vorum matlausar pangad til við vorum örðnar svo astar að kerlingin þordi ekki annað en gefa okkur mat. Það leid hálfur dagur aður. Eini sinni hvarf líka brjóstskur, þá var það Oona, sjálfi forstöðukonan, sem tökk hann. En hún vildi ekki viðurkenna það, og svo einniglega vildi til að hún gerði enga rekistu út að því hvarfí!

— Þær hafa verið svoltið hraðdar við ykkur?

— Æg er ekki frá því. Annars hótudu þær bara að kalla á lögregnuna. Hún kom nokkrum sinnum. Sinu sinni var stelpa tekin þegar hún neitaidi að fara út ár herbergi, þá setti kerlingin löppina í dyrgegatina, en stelpan ytti á húrdina og lagðist sjálf á hana, kerlingin var með löppinu að milli. Hún pöttist hafa klemmt eitthvað og haltraði lengi eftir betta. Lögrælan stótti stelpuna og flutti hana suður í Kópavogur á hælið bar. Þær var hún seit í einangrunarklefa í heila viku. Þetta var um jólum og hún losnaði ekki út fyrr en á Þorláksmessu. Hinsegvar var almennt gleði hún ekki yfir að kerlingin skyldi klemma sig.

— Þessar sellur eða einangrunarklefar voru með einum glugga, fyrir honum voru rímlar eins og í fangelsi. Einn járnþekkur var þar og koppur líka, en ekkert um þess. Við urðum að klæðast náttfötum allan tímann, og það eina sem okkur var hleypt út ár klefanum, var að sálerndi. Allt var tekið af okkur, til þess við reyndum ekki að drepa okkur.

Reynard gerði ein tilraun til að fyrirvara sér í klefanum. Henni hafði tekið að smygla inn með sér nál og rispáli og reif á sér þúlissinn með henni, en var stóðuð aður en henni tækist að fullkomna verkið.

— Var ekki jólastemmingin dásamleg barna?

— Þú getur nært! Þetta var hjá Hjálpræðishernum, nei okkur fannst ekki tiltektanlega yndislegt barna á jólum! Annars fækki ég að fara heim þá í sólarrhing.

— Þið reynduð að strjúka, ekki satt?

— Já, eg held við höfum allar reynt að strjúka einhvern tíma. En það var haldið uppi nýðum um okkur þegar við vorum úti og það náðust allar fljóteg. Sumar á Seltjarnarnesi en aðrar voru komnar lengra. Lögreglan leitaði alltaf og hún náiði t.d. einni í Hafnarfjörðarstræti.

— Úrðuð þið fyrir kynferdislegri áleitni?

— Ja, þetta var ógurlega undarlegt, þær kyssst okkur góða nót á hverju kvöldi og sôgðu að þetta ætti að vera einhver „leikur“.

Mér fannst þetta ákaflega skritinn leikur, og sérstaklega þegar þær ráku tunguna upp í okkur um leið! Eini sinni rak forstöðukonan tunguna upp í mið um leið og hún kyssi míg góða nót, eg hrísklaðist undan, en hún varð bar vandréðaleg og skrikið að þetta væri „leikur“. Eg veit um fleiri sem urðu fyrir þessu.

Hin gripur frammí: — Já, já, eg var t.d. einu sinni að því, og bá kemur forstöðukonan aftan að mér, veður með hendurnar upp undir þessum og fer að káfa á bakinu á mér.

Eg var alveg stjórf fyrst og hún hét bara áfram, en svo áttáði ég mig og reif hendurnar á henni til, og hún gerði ekkert, heldur stóð bara og skrikið.

— Þið hafði aldrei fengið að sjá karlmenn?

— Nei, þær voru svo hræddar, kerlingarnar. Það varð allt að vera kvenkyns þarna, meira en segja köttrunum! En hún var alltaf að gjóta og við fengum eiginlega aldrrei að halda kettlingum. Kerlingarnar drekktu þeim annað hvort í fótu eða í baðkerinu og einu sinni settu þær þá bara í poka, lifandi, og hentu þeim út í öskutunnu. Kristilegar aðfarir.

— Var saemilega vistlegt þarna inni?

— Jú, jú, þær var bara ekkert óvistlegt.

— Hvernig gekk ykkur nú að fá vinnu eftir að þið komuðu?

— Pengum vinnu fyrir kunningsskap. Kerlingarnar aðluðu að utvega okkur vinnum, en þær gátu það aldrei, byrjuðu alltaf að því að segja: „Já, við erum hér með stólkum frá upplendisheimilini að Bjargi“ — og auðvitað skelldu allir að undir eins. Þær sögðu að við atti ekki skemmast okkar fyrir að hafa verið þarna. Ja, þær geta talad!

— Var neytt upp á ykkur Guðsorði?

— Það kom földi úr Hjálpræðishernum og hét yfir okkur brumuraður og gaf okkur öllum Bibiluna. Ein stelpan þóttist hafa frelsast og kerlingarnar þóttust hafa himin hóndum tekið. Hún gat baðað þær í heila viku, svo komst upp um hana því hún bólvaði eins og hestur. Við vorum allar kallaðar saman og forstöðukonan lagðist á þær, en við stóðum allar skellihlajandi fyrir aftan, annað var ekki hægt!

— Kom aðeins fólk úr Hernum?

— Já, það kom til að sýna okkur myndir, við vorum látnar horfa á GOG og GOKKE, og biblumyndir og svo dýramyndir. Hreindýramyndir t.d., mest frá Noregi. Þetta var jafn „skemmtileg“ og vænta má, við vorum að salast undir þessum sýningum.

— Hvað störfuðu þið fleira, ekki hafið pið hingað ykkur?

— Við vorum látnar sauma og svo rifumst við og slögum. Maður var óordin eins og viliðýr af verunni þarna.

— Það gekk heldur ekki á öðru en hótum um allan liðlangan daginn. Og alltaf var kallað að Auði Eir, þegar kerlingarnar réðu ekki við neitt. Hún var langfrekst, hryllig gribba, kerlingin.

— Það hefur sem sagt ekki verið neytt inni hjá ykkur Guðsorði?

— Ja, það var altfarið verið að kalla okkur inni á skrifstofu og bylja fyrir okkur „ad dñjellum“ gætt leynzt bak við hverjar dyr“, og að við fárum til helvitis og mundum kveljast að frelsast. Við vorum líka látnar lesa Bíblíuna daglega.

— Hvernig var læknisástoð háttad?

— Það kom einu sinni læknir ári, skóla-lesknirinn. Æd visu fengum við standum læknisaðstoð ef eitthvað alvarlegt var að. En það kom líka fyrir að okkur var neitad um hana, eins og eitt sinn er einstilpan var að laga til á húspakins og datt inn um glugga. Hún skar sig á þúlissinn á glerinu, heilmikinn skurð, og forstöðukonan sagði bara: „Uss, þetta er ekkert, við setjum bara plástur á þetta“, og klindi plástursdulu á sárið. Þær voru híjkrúnarkonur, bessar gærur, og hélðu sig ekki slakar í künstinni. Auðvitað varð allt á örðum endanum; þegar laeknirinn komst loks í malil, purfti að skera upp handlegginn. Framhald á bls. 8.

BJARG: framhald

á stelpunni og tina fjölda glerbrota úr honum, sem ekkert hafði verið hirt um að gá að.

— Þetta voru lækningsaðferðir kerlinganna.

— Hvernig stóð nái að að foreldrar ykkar gerðu ekkert til að fá ykkur lausar?

— Peir brotum okkur aldrei þegar við sögðum þeim hérnig væri barna, trúðu hrungunum betur. Og þótt þeir vissu að okkur

— Auður Eir sagðist ráða alveg yfir okkur og geta haldit að ekki lengi og henni sýndist. Hún sagði heima að heðan í frá hefði hún fullan fyrirgerðarétt yfir mér.

— Komust þið aldrei til að tala við barnaverndarnefnd?

— Nei, hún kom til að sýna okkur myndir, við vorum látnar horfa á GOG og GOKKE, og biblumyndir og svo dýramyndir. Hreindýramyndir t.d., mest frá Noregi. Þetta var jafn „skemmtileg“ og vænta má, við vorum að salast undir þessum sýningum.

— Þær sögðust hafa öll umræð yfir okkur og for-

eldrar okkar gáu ekkert gert.“